Rezonanse w deekscytacji molekuł mionowych i rozpraszanie elastyczne atomów mionowych helu

Wilhelm Czapliński Katedra Zastosowań Fizyki Jądrowej

1. Rezonanse w deekscytacji molekuł mionowych

rotacyjna J = 0, 1, 2

Reakcje syntezy w molekułach mionowych

Z relacji nieoznaczoności E_{jąder} ~ 1keV

$$({}^{3}He\mu d)_{J}^{++} \longrightarrow \begin{cases} {}^{4}He^{++} + p + \mu & (18.45 \ MeV) \\ ({}^{5}Li\mu)^{++} & (16.39 \ MeV) \end{cases}$$

Teoria:
$$\lambda_f^{J=0} = 1.9 \cdot 10^5 \, s^{-1} \div 3.8 \cdot 10^6 \, s^{-1}$$

 $\lambda_f^{J=1} = 6.5 \cdot 10^2 \, s^{-1}$
 $\frac{\lambda_f^{J=0}}{\lambda_f^{J=1}} \approx 300 \div 6000$

Eksperyment: $\lambda_f^{\exp} = 4.5 \cdot 10^5 \div 6.9 \cdot 10^5 s^{-1}$ $\lambda_f^{\exp} = \beta_0 \lambda_f^{J=0} + \beta_1 \lambda_f^{J=1} \qquad \beta_0 + \beta_1 = 1$ Molekuła powstaje w stanie J = 1synteza ze stanu J = 0! Musi istnieć przejście $1 \rightarrow 0$!

Możliwy proces: $({}^{3}He\mu d)_{J=1}^{++} + D \rightarrow ({}^{3}He\mu h)_{J=0}^{++} + d + e$

Rachunki w pełni kwantowe – metoda DWBA prawie analityczne

Złota reguła Fermiego

$$\begin{split} d\sigma_{10} &= \frac{2\pi}{V_{i}} \frac{1}{2J_{i}+1} \sum_{M_{i}=-1}^{1} \left| \left\langle \Psi_{f}^{-} \right| V_{dip} \left| \Psi_{i}^{+} \right\rangle \right|^{2} \delta(E_{i}-E_{f}) \frac{d^{3}k_{f}}{(2\pi)^{3}} \frac{d^{3}k_{e}}{(2\pi)^{3}} \frac{d\Omega_{k_{i}}}{4\pi} \\ (\hat{T}_{rel} + \hat{H}_{mol} + V_{mon}) \Psi_{i,f}^{(\pm)} &= E \Psi_{i,f}^{(\pm)} \\ & & & \\ \hline mol & \vec{r} \\ & & \\ \Psi_{i,f}^{(\pm)} &= \Phi_{i,f}^{mol} \phi_{i,f}^{e} \left(r, \vec{r}_{e}\right) \phi_{\vec{k}_{i,f}}^{(\pm)rel} \left(\vec{r}\right) \\ & & \\ \phi_{\vec{k}_{i,f}}^{(\pm)rel} \left(\vec{r}\right) &= \sum_{l_{i,f}=0}^{\infty} i^{l_{i,f}} \left(2l_{i,f} + 1\right) e^{\pm i\delta_{l_{i,f}}} \frac{\mathcal{X}_{l_{i,f}}\left(r\right)}{kr} P_{l_{i,f}}\left(\hat{k}_{i,f} \cdot \hat{r}\right) \end{split}$$

$$\sigma_{10} = \frac{2^8}{9} \pi \frac{d^2}{V_i k_i^2} \sum_{L=0}^{\infty(4)} \sum_{l_i l_f} (2l_i + 1)(2l_f + 1) \begin{pmatrix} l_i & l_i & L \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}^2 \times \\ \times \int_{0}^{\infty} dk_f f_L^e(k_f) G_{l_i l_f L}^{rel}(k_i, k_f) = 0$$

$$G_{l_i l_f L}^{rel}(k_i, k_f) = \int_{0}^{\infty} \frac{\chi_{l_i}(r) \chi_{l_f}(r)}{r^{L+1}} dr$$

$$V_{dip} = \frac{d}{\sqrt{3}} \sum_{i=1}^{3} a_{im_j} \sum_{L=2}^{\infty} W_L(\hat{r}, \hat{r}_e, \hat{e}_i) \frac{r_e^{L-1}}{r^{L+1}},$$

gdzie

$$W_{L}(\hat{r},\hat{r}_{e},\hat{e}_{i}) = (-1)^{L} \pi^{3/2} \frac{8}{\sqrt{3}} \sqrt{\frac{L}{2L+1}} \sum_{m_{L}=-L}^{L} \sum_{m_{1},m_{2}} C_{L-1,m_{1}}^{Lm_{\ell}} \overline{Y}_{Lm_{L}}(\hat{R}) Y_{L-1m_{1}}(\hat{\rho}) Y_{1m_{2}}(\hat{e}_{i})$$

Jaka jest natura tych rezonansów ?

$$G_{l_i l_f L}^{rel}(k_i, k_f) = \int_{0}^{\infty} \frac{\chi_{l_i}(r) \chi_{l_f}(r)}{r^{L+1}} dr \quad -\text{przyjmuje bardzo duże} \\ \text{wartości dla pewnych } l_i$$

 $\chi_{l_i}(r)$ - musi mieć bardzo dużą amplitudę w obszarze działania potencjału

Przybliżenie adiabatyczne:

sferyczne I. kwantowe elektronu $Nlm = (2,1,0) \equiv 2p\sigma$

Asymptotyka funkcji radialnej $\chi_l(r)$:

$$\begin{bmatrix} \frac{d^2}{dr^2} + k^2 + V_l(r) \end{bmatrix} \chi_l(r) = 0$$

dla $r \to \infty$ $\begin{bmatrix} \frac{d^2}{dr^2} + k^2 \end{bmatrix} \chi_l(r) = 0$ - r. oscylatora
 $\chi_l(r) \sim \sin(kr - l\frac{\pi}{2} + \delta_l(E))$ $E = k^2/2M$
przesunięcie fazowe
 $\sim e^{-i(kr - l\pi/2)} - e^{i(kr - l\pi/2)} \underbrace{e^{2i\delta_l}}_{S_l} = element \text{ macierzowy}}_{\text{macierzy rozpraszania}}$

WKW istnienia rezonansu kształtu - RÓWNOWAŻNE

- 1. Aplituda fali >> 1 w studni potencjału
- 2. W otoczeniu E_r , $\delta_l(E)$ zmienia się szybko o ok. π

3. Opóźnienie czasowe $\tau_l(E) = 2 \frac{d\delta_l(E)}{dE}$ ma ostre maksimum w E_r

Opóźnienie czasowe: *R* - obszar oddziaływania (o.o.)

$$T(R) = \int_{-\infty}^{\infty} dt \int_{\frac{4}{3}\pi R^3} d^3r |\Psi(\vec{r},t)|^2 - \text{Czas przebywania w o.o.} \quad V(r) \neq 0$$

$$T_0(R) = \int_{-\infty}^{\infty} dt \int_{\frac{4}{3}\pi R^3} d^3r |\Psi_0(\vec{r},t)|^2 - \text{Czas przebywania w o.o.} \quad V(r) = 0$$

$$\tau(R) = T(R) - T_0(R) = \int_{-\infty}^{\infty} dt \int_{\frac{4}{3}\pi R^3} d^3r \left[|\Psi(\vec{r},t)|^2 - |\Psi_0(\vec{r},t)|^2 \right] =$$

$$= -\int_{-\infty}^{\infty} dt \int_{\Re^3 - \frac{4}{3}\pi R^3} d^3r \left[|\Psi(\vec{r},t)|^2 - |\Psi_0(\vec{r},t)|^2 \right] = \dots = \frac{1}{2} \sum_{l=0}^{\infty} \int_{0}^{\infty} dE |\Psi_0(E)|^2 \tau_l(E,R)$$

po uśredniowaniu po R: $\langle \tau(R) \rangle_R = \frac{1}{2} \sum_{l=0}^{\infty} \int_{0}^{\infty} dE |\Psi_0(E)|^2 \langle \tau_l(E,R) \rangle_R$

$$\left\langle \tau_l(E,R) \right\rangle_R = 2 \frac{d\delta_l(E)}{dE} \equiv \tau_l(E)$$

2. Rozpraszanie elastyczne atomów mionowych helu

Rezonans Feshbach'a

O.I. Kartavtsev, V.I. Kochkin and E.A. Kolganova

Joint Institute for Nuclear Research, Dubna 141980, Russia

Hyperfine Interactions 118 (1999) 235-237

Figure 1. Elastic scattering cross-sections ${}^{4}\text{He}\mu + d$ (left) and ${}^{3}\text{He}\mu + d$ (right) in the vicinity of the molecular resonances.

Dziękuję za uwagę